

Følgforskning på innovative mat- og distribusjonssamarbeid i Horten kommune

---

25. oktober 2024 av Christine Hvitsand

Følgeforskningen

Finansiering:

Regionale forskningsfond Vestfold og Telemark.

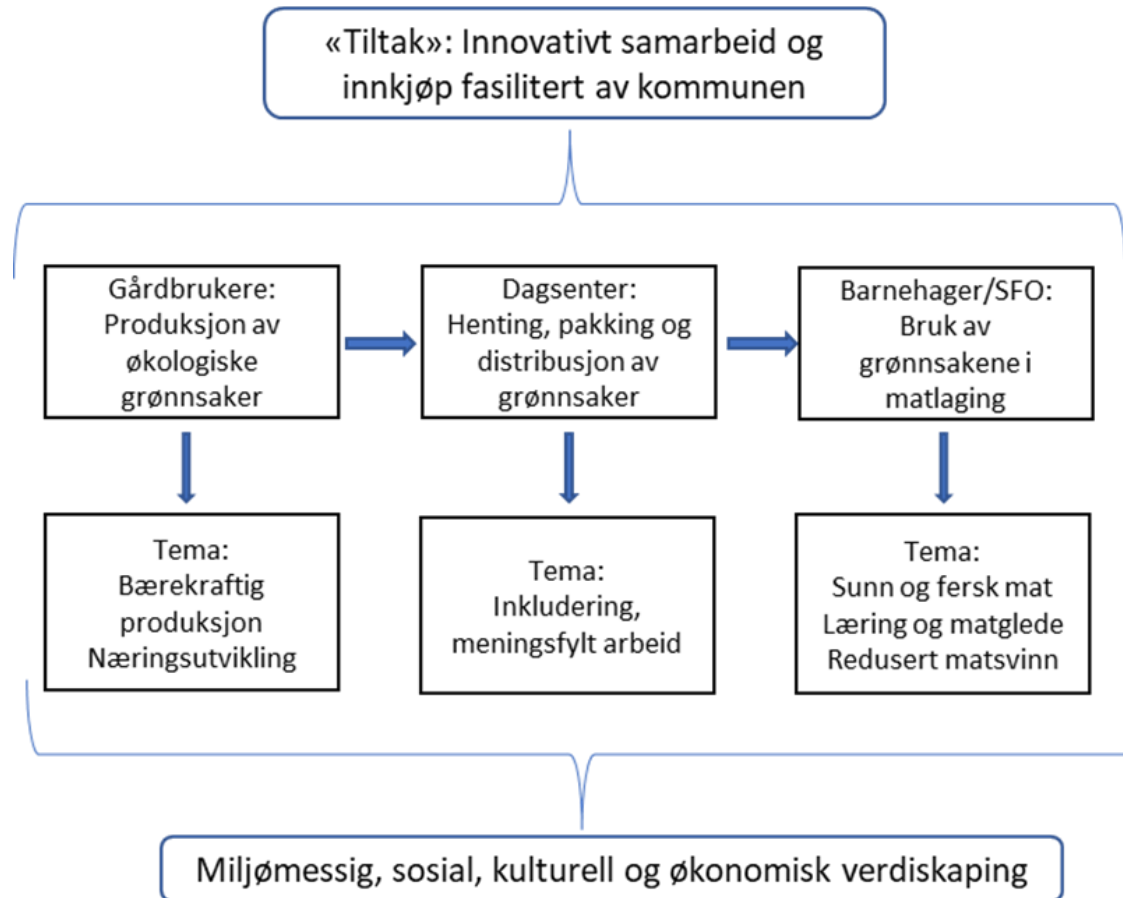
Mål:

Bidra med kunnskap om innovative samarbeid for bærekraftige løsninger på tvers av sektorer i kommunen og med eksterne aktører OG bidra til læringsløyper for å styrke kvaliteten på innovasjonen og videreutvikle samarbeider.

Metoder:

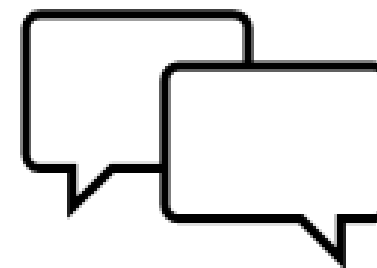
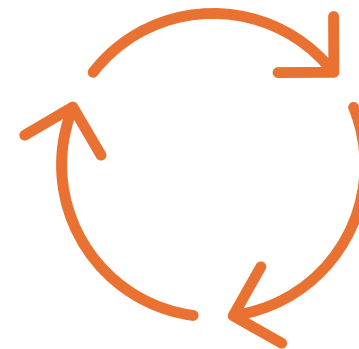
- Gjennomgang av dokumenter, nettsider, sosiale media etc.
- Intervjuer av involverte aktører; produsenter, dagsenteret, innkjøpere, ressurspersoner
- Workshop med samskaping av kunnskap og videreutvikling av samarbeid i Horten
- Møter i prosjektgruppa

Et innovativt samarbeid om en innovativ ordning

Hvilke prosesser har ledet opp til ordningen?

- HOPP (Helsefremmende oppvekst i Horten kommune) fra 2013
- Vedtak med mål om 15 prosent økologisk mat i kommunen (2018)
- Pilotprosjekt med veiledning om bærekraftig mat (Matvalget) (2018)
- Kommunale planer (klima og energi, bærekraftig utvikling i barnehagene,...) (2019, 2021)
- Ny innkjøpsavtale innen oppvekst med unntak for opptil 20 prosent for kolonial, frukt og grønt i sesong (2021)
- Ansatte deltok på aktiviteter i regi av prosjekt med pilotering av Grønn Parallell, på konferanser etc.
- Diverse formelle møter og uformelle samtaler på tvers i kommuneorganisasjonen, andre engasjerte, og med de økologiske grønnsaksprodusenter som deltok i Grønn Parallell
- «Horten lokal handel» starter (sesongen 2022)
- Tilsagn på Klimasats-midler «Mer grønn mat, mindre matsvinn i Horten kommune», involverer Matvalget i veiledning (2023)
- «Horten lokal handel» og følgeforskningen politisk forankret (2023)

Involverte aktører lokalt

- Avdelinger i "laget" rundt ordningen
  - Administrasjon: Innkjøp
  - Oppvekst: Ernæring, barnehager, SFO
  - Helse og velferd: Voksenhabilitering
  - Kultur og samfunn: Miljø/klima, samfunnsutvikling, folkehelse m.fl.
- Deltar selve ordningen:
  - Økologiske produsenter
  - Barnehager, SFO, rådhuskantinen, kaféen i kulturhuset, m.fl.
  - Dagsenter
  - Ernæringsrådgiver i kommunen
- I tilgrensende aktiviteter:
  - Matvalget
  - Frivilligsentralen
  - Biblioteket
  - ....

Positive virkninger - verdiskaping

Miljømessig verdiskaping

- Ivaretagelse av biologisk mangfold, som insekter, jordliv (f.eks. pga uten bruk av kjemiske sprøytemidler)
- Mindre utslipp av klimagasser (f.eks. pga korte transportavstander, bruker ikke kunstgjødsel, fokus på plantebasert mat)
- Mindre avrenning
- Mindre matsvinn
- Renere og mindre bearbeidede produkter

Kulturell verdiskaping

- Kompetanseheving blant ansatte (Matvalget)
- Pedagogisk virkemiddel i barnehage og skole (kosthold, miljø og bærekraft)
- Bedre forståelse av produksjon av mat (fra jord til bord)
- Bedre kjennskap til ulike typer frukt og grønnsaker og hvordan man kan bruke disse – veldig stor tilfredshet med kvaliteten på grønnsakene
- Økt matglede
- Fremmer sunnere holdninger, verdier og matvaner

Sosial verdiskaping

- Fremmer nye arenaer for dialog og samarbeid
- Bredt samarbeid mellom ulike aktører i samfunnet
- Meningsfull jobb utenfor dagsenteret og i møte med andre mennesker; et nyttig tiltak i arbeidet med voksenhabilitering
- Springer ut nye, tilgrensende samarbeid og aktiviteter

Økonomisk verdiskaping

- Produktene ikke dyrere enn økologisk i butikk – fokus på å bruke alt
- Økt etterspørsel etter økologiske varer gjennom offentlige innkjøp, flere kan bli interessert i å starte (økologisk) produksjon
- Bedre forutsigbarhet for leveranser
- Positiv oppmerksomhet i lokalsamfunnet, flere kan bli interessert i å kjøpe
- Landbrukssystemer med større robusthet mot følger av klimaendringer
- Økt matberedskap

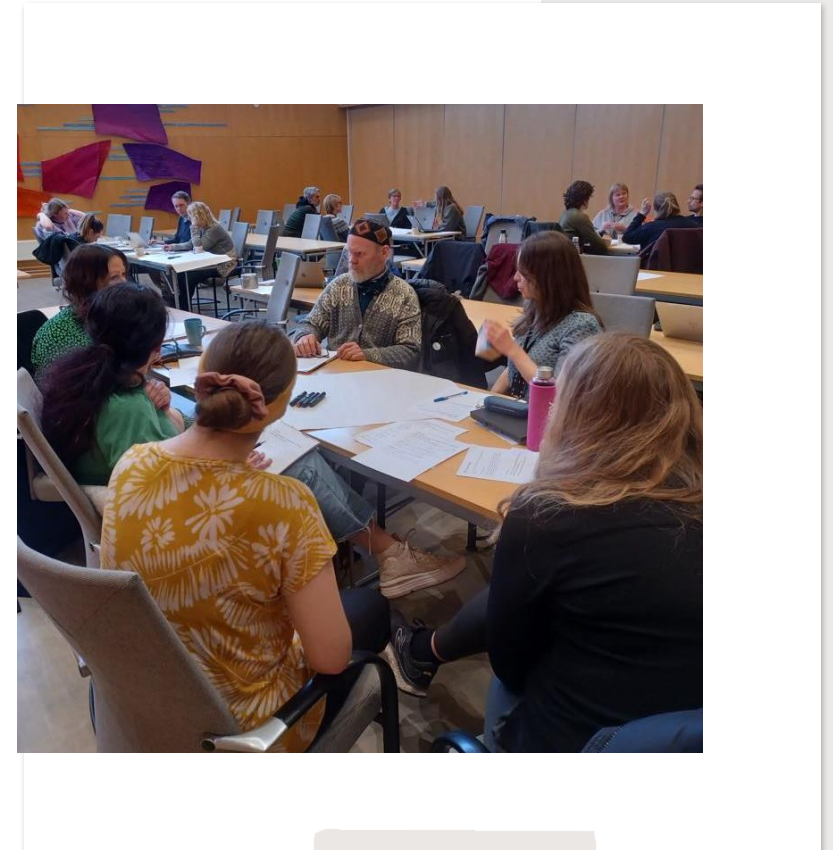
Bedre folkehelse!

Hva kan vi trekke ut av lærdom fra Horten-caset?

- God kobling mellom politikk og initiativer skaper en positiv spiral
- Aktører, initiativer og aktiviteter blir koordinert og koblet
- Samfunnsgevinster utløses av brede og utradisjonelle samarbeid

Rapport fra følgeforskningen kommer, følg med på www.telemarksforskning.no eller følg oss på Facebook

Utvalgt forskning av Telemarksforskning

Hvitsand, C. (2023). Bærekraftige matsystemer–et offentlig ansvar? I Hvordan kommuner tenker: Politikk-og praksisnær forskning i kommunale virkeligheter (pp. 233-253). Universitetsforlaget.

Hvitsand, C., Leikvoll, G. K., Aasen, Magnussen, E. & Berius, M. (2022). Bærekraftig landbruk og arbeidsinkludering: Samskapende prosesser for å utforske mulighetene for tverrsektorielt samarbeid. TF-notat nr. 1. Telemarksforskning.

Hvitsand, C. (2021). Grønn Parallell – Testing av en alternativ omsetningskanal for lokale økologiske grønnsaker og andre gårdsprodukter. Utviklet av aktørene selv gjennom deltakende og samskapende prosesser i «living lab». TF-rapport nr. 634. Telemarksforskning.

Hvitsand, C., Raanaas, R. K., Gjøtterud, S. & Nicolaysen, A. M. (2022). Establishing an Agri-food living lab for sustainability transitions: Methodological insight from a case of strengthening the niche of organic vegetables in the Vestfold region in Norway. *Agricultural Systems*, 199, 1-14.

Hvitsand, C., Nicolaysen, A. M., Gjøtterud, S., & Raanaas, R. K. (2024). Piloting a co-created local and alternative food network involving professional buyers in Norway: Forces and tensions influencing viability. *Journal of Rural Studies*, 110, 103362.

Aastvedt, A., Hvitsand, C., Brandtzæg, B.A., Vike, H., Myhrer, R.S. & Westeren, I. (2024). Eksperimentering med samskaping i kommunal sektor. Fra strategi til praksis. TF-rapport nr. 888. Telemarksforskning.

Takk for oppmerksomheten

Christine Hvitsand | 988 00 234 | hvitsand@tmforsk.no